

Posudek doktorské disertační práce

Mgr. Markéta Kristová:

Ženy v ICT profesích a ICT oboru v České republice

Předložená práce se týká odborně nosného a aktuálního problému. Je podána v klasickém členění na teoretickou a empirickou část .

Teoretická část definuje používané pojmy, podává přehled teoretické a výzkumné literatury a z ní vyplývající hypotézy relevantní tématu práce. popisuje historicko-společenské faktory, které ovlivňují vztah žen k ICT a vedou k nízkému zastoupení žen v ICT profesích. Faktory zjištěné na základě studií vzniklých především v anglosaských zemích a v zemích EU – 15 uvádí autorka do českého kontextu s využitím prací, které vznikly v ČR (školní vzdělávání, volba povolání, rovné příležitosti apod.) Cenné jsou jistě i praktické zkušenosti s postoji českých dívek k ICT, které autorka získala při pořádání čtyř workshopů o oboru ICT pro studentky gymnázií (str. 67). Neaspiruje na jeho řešení, ale apeluje na něj. Za cíl si autorka klade shromáždit informace o nízkém zastoupení žen v ICT profesích v České republice, poskytnout přehled zahraničních teoretických studií a hypotéz, vysvětlujících tento fenomén. Popsat jak se v českém kontextu projevují faktory, které podle zahraničních empirických studií negativně ovlivňují vztah žen k ICT a vedou k nízkému zastoupení žen v ICT profesích a v ICT oboru. Na úvod práce je uvedeno, že nízké zastoupení žen v ICT profesích je vnímáno jako problém **z hlediska rovných příležitostí** organizacemi jako OSN, EU a OECD, protože prý „ženy nemohou využívat příležitostí, které obor ICT nabízí, ve stejné míře jako muži“, současně je uváděn „stoupající nedostatek ICT odborníků“ (tj. mužů i žen). [str. 9]. Teoretická část představuje autentické sbědectví o počátcích počítačové éry v ČR a situaci na tehdejších vysokých školách FEI ČVUT a je nesporně cenným, již historickým dokumentem.

Empirická část: Součástí studie je „kvalitativní empirická sonda“: (rozhovory na základě dotazníku s otevřenými otázkami) s cílem ověřit předpoklad, že pracovní podmínky v ICT pozicích a oborech, v nichž dlouhodobě převládají muži, jsou nastaveny podle potřeb mužů a tedy nejsou vstřícné vůči ženám. Zjistit, zda ženy v ICT profesích a společnostech vnímají své minoritní postavení na pracovišti podle konceptu tzv. tokenismu, podle něhož marginální pozice negativně ovlivňuje působení těchto zaměstnanců.

K práci mám některé dílčí dotazy spíše diskusního charakteru.

Smysl i forma „kvalitativní sondy“ uniká, je-li druhou, jí specifikující větou údaj o kvantitě (20 rozhovorů, resp. kombinace rozhovorů a internetového dotazníku). Rozhovory probíhaly po dobu cca tří let. Nejde pak spíše o dvacet dílčích sond? Chybí podrobnější popis vzorku. Z textu vyplývá, že má splnit cca 8 cílů včetně ověření hypotéz o postavení žen v ICT oboru. Při dané formě však nelze splnit ani jediný. Nejde tak spíše o ilustraci teoretické části? Naopak lze dané hypotézy snadno falzifikovat, např. poukazem na českou, nyní v globálním prostoru působící

firmu Unicorn, kde jsou pro ženy podmínky nastaveny neobyčejně příznivě. Jsou rozhovory a internetové tázání srovnatelné?

Danou sondou nelze stanovené hypotézy ani potvrdit, ani zamítnout. Takže bohužel ani zjištění, že podmínky ICT nejsou nastaveny pro ženy nepříznivě nemůžeme přijmout. Nebylo by lépe pojmout danou práci za teoretickou? A je výkladový potenciál „genderu“ zde skutečně plně využit?

Práce je napsána kultivovaně, pečlivě, opírá se o bohatou a relevantní literaturu. Neuvádí sice dikusi, ale přijímá korektně výsledek, který vyšel a původní hypotézu nepodpořil. Vzhledem ke zkušenostem autorky je možná škoda, že se se nevyjádřila k možnostem řešení problému zastoupení žen v ICT průmyslu. Práci doporučuji k obhajobě.

Doc. K. Riegel

